

דיני ממונות בשלשה

פרק ראשון סנהדרין

י.

עין משפט נר מצוה

עו א מיי ספ"ב הלכה
עזות הלכה ז:
עו ב ג מיי ספ"ב פ"ב
הלכה ז:
עו ד מיי ספ"ב הלכה
ז:
עו ה מיי ספ"ב הלכה
ח:
פ א מיי ספ"ב הלכה ז:
פ ב מיי ספ"ב הלכה ז:
פ ג מיי ספ"ב הלכה
ז:
פ ד מיי ספ"ב הלכה
ז:
פ ה מיי ספ"ב הלכה
ז:
פ ו מיי ספ"ב הלכה ז:
פ ז מיי ספ"ב הלכה ז:
פ ח מיי ספ"ב הלכה ז:
פ ט מיי ספ"ב הלכה ז:
פ י מיי ספ"ב הלכה ז:

א) ב"ב קל"ד: ט) (לעיל ט: וס"ג, א) [עין תוספות מכות: ל' ד"ה רב רבי וכו' פ"א ד"ה אר"ן, ד) י"א מי אמרי' אדם קרוב אל ממונו או דילמא לא אמרינן כו' הדר פשטה לא אמרינן אדם קרוב אל ממונו. רש"י, ס) מכות ז, א) [לחקן ג: מכות ה, מכות לה, א) [תוספתא דמכות פ"ד, ח) ב"ב א"ל א"ל א"ל, ט) רש"י מ"ו, ט) ב"ב: א) ר"י, ט) ופ"ע תוספות מכות מה: ד"ה רבי יהודה ותוספות שבת ק"ה ד"ה בלא"ו, ט) [וכנ"ל:]

פלוני בא על אשתי [כו'] אצל לא להורגה. לפי שקרוב הוא אצלה ואע"ג דמהימנינן ליה בהאי סהדותא לגבי חברה לא מהימנינן ליה לגבי אשתו והיינו פלגינן דיבורא דהא חד דיבורא הוא ולגבי האי מהימנן ולא מהימנן לגבי האי: **אצל אשמו לא אמרינן.** אדם קרוב לענין פלגינן דיבורא והואיל ומהימנן אההוא דיבורא לתיקטליה לחברה ליקטלוה נמי לדידה קמ"ל: **נהרגין.** משום פלוני: ואין משלמין ממונ. טובת הנאת כמותה שרלו להפסידה מאי טעמא שהרי לא הזכירו שם האשה ולמאן מפסדי: **בא על צו של פלוני נהרגין.** משום שנייה שכלו להרוג אותו ואתה: **ומשלמין ממונ.** שכלו להפסידה כמותה מן האירוסין ומשלמין טובת הנאת כמותה דכין כל זומני כמותה. ולא פליגא כדבא דרשב יוסף דלמר לעיל [ט:] עדי הבעל נהרגין ואין משלמין ממונ דהתם כיון דניסת הנק משלמין דכמותה דידה צעו מיהוי וכוון דעלה מקטליה לא משלמי לה ממונ אצל היכא דלא ניסת הנק משלמין דכמותה דלכך יניחו דכל שצח עשויה לזכיה והוא ליה ממונ לזה לאכז ונפשות לזה משום דבעל ועברה מיקטלי: **רבע השור.** ולא הזכירו שור של מי: ואין משלמין. דמי השור ללא ידעין מנו: **ממונ ליה.** לבעל השור: **ונפשות.** בשביל פלוני הרובע: **פלוני רבע שורי.** הוא ואחר מנטרף עמו: **מהו.** פלוני והאי מיקטיל אלא שור מי מיקטיל: **מי אמרינן אדם קרוב אל ממונו.** ופלגינן דיבורא להימוני חברה ולא אשור או דילמא לא אמרינן לענין פלגי דיבורא אדם קרוב אל ממונו אע"פ דפלגינן ליה לעיל אצל עמנו: **הדר פשטה.** לא אמרינן אדם קרוב אל ממונו לענין פלגי דיבורא אשור יסקל. ובי אמרינן בתמורה (דף נח.) רובע או נרבע על פי הבעלים אשור לגבוה ומותר להדויט דאילו נסקל הני מילי היכא דלא העידו הבעלים על הרובע מי הוא או העידו ולא היה עד שני עממה אצל הכא דבבבא מיקטיל על פי צעל השור לא פלגינן דיבורא משום ממונ: **ושפטום.** גבי מלקות כתיב: **רמו לעדים וזממין שלוקין.** היכא דאין האומה יכולה להתקיים צהס כגון מעדיין אנו צאיס פלוני שהוא צן גרושה ונמלאו וזממין והרי הם כהניס תחתיה אלא סופא את הארבעים מנגל: **משום.** ד"ד הצדיק את הצדיק והרשיעו את הרשע והיה אם צן הכות דתק למה הזכרה כן וכי משום דתק דתיק מתחייב רשע מלקות אלא דאלי עדים (ו) (זוממין) רמזי הכא דאעדים קאי האי והיה אם צן הכות והכי קאמר עדים שהרשיעו דתיק והזמנו והצדיקו

אצל אשתו לא אמרינן. אע"ג דמתני' היא צוה צורר (דף כו:) דבעל כחשתו לענין עדות ס"ד הכא דמחמת מגו דמהימנן להורגו מהימנן להורגה: **משום.** דהוי אאו שאין בו מעשה. וה"ה דה"מ למימר משום דהוי לאו שניתן לאזהרת מיתת צ"ד ופס"ה גלי לן והיה אם צן הכות הרשע דלתי ובלבד שלא יוכל לצא לידו חיוב מיתה אצל אם אפשר לו לצא לידו חיוב מיתה לא לתי כדלמר במרובה (בבא קמא דף עד: טס) תסתיים דרבי אלעזר דלמר הוכחשו צנפס ולצסוף הזמנו אין נהרגין ד"ר אלעזר עדים שהוכחשו צנפס לוקין ואי ס"ד הוכחשו ולצסוף הזמנו נהרגין הוה ליה לאו שניתן לאזהרת מיתת צ"ד ואס תלמר דהכא משמע דלוקין אלאו דלא ענה משום דגלי לן קרא דהיה אם צן הכות וכן צפ"ק דמכות (דף ט: וסס) גבי מעידים אנו צאיס פלוני שהוא צן גרושה משמע דל"ק לתי וזמעידין אנו צאיס פלוני שחייב לחזירו מלמתיס זז (סס ז.) הוה נמי לתי ל"ע אי לאו משום כדי רשעמו וצפ"ק דמכות (סס) גבי מעידים אנו צאיס פלוני שחייב מלקות מ' ונמלאו וזממין קאלמרי רבנן דאין לוקין אלא מ' ואמרינן בגמרא (סס) האי לא תענה רבנן מאי עבדי ליה מיבעי ליה לאזהרת עדים וזממין וי"ל דהתם דאלי כיון דלקו מ' מכאשר זמס ואי אפשר להלקותם צלל אזהרה ללא תענה הכתוב א"כ"י הזהיר והיינו זמס ונמלאו הך דלקי מכלאשר זמס הוה משום אזהרה ללא תענה ולכך אי אפשר להלקותם פ' על לאו אחד אצל צנן גרושה או גבי מלמתיס זז אי לאו כדי רשעמו הוה לתי מלא תענה דממונ לא צעי אזהרה: **ובבא שאין בו מעשה אין לוקין ע"יו.** אפי' לרבי יהודה דלתי ליה צכל דוכתא לוקין עליו אתי האי שינויא דהא מעדים וזממין יליף לה לר' יהודה צפ"ק דמכות (דף ז: טז) ואי לאו והיה אם צן הכות הרשע דגלי לן צעדיס וזממין ה"א צכל דוכתא לאו שאין צו מעשה אין לוקין עליו: **רבא אמר.** מלקות תחת מיתה עומדת משמע דלתי ליה ג"ש דרשע רשע וצמקוס אחר מפורש (לחקן דף ג: וסס ד"ה אמאי): **מלקות תחת מיתה עומדת.** י"מ משום דצני נח אזהרתן זו היא מיתתן וניתנת לישראל מלקות על אזהרתו תחת מיתה דצני נח ועוד י"ל משום דזיממין מתים ע"י מלקות דתנתו צללו הן הגולין (מכות ט: ח:) וטת זה תחת דיו ופטר וקשה לפני הפירושים הללו דמאי פריך אי הכי אומדנא למה לי ופי' הקונטרס עיקר: **שכר**

תורה אור השלם

1. פי יק"ה ריב בין אנשים ונגישו אל המשפט והצדיק את הצדיק והרשיעו את הרשיעו: דברים כה א וישיבתם לו כאשר גמלו לעשות לאחיו ובערת הרע מקרבך: דברים טו ט
2. ויק"ה אם צן הכות הרשיעו והפילו השפט והדכוה לקפיו כדי רשעתו במספר: דברים כה ב 4. לא תרצח לא תנאף לא תגב לא תענה ה' בך עד שקר: שמות כ יג 5. ולא תקחו בכפר לגפש רצח אשר הוא רשע למות כי מות יוקם: במדבר לה לא 6. אברכיכם ויבן לא יסוף פי' יסוף להבתו על אלה מן ריב ונקמה אחרך לענין: דברים כה ג

רבינו חננאל

פלוני בא על אשתי הוא ואחר מצטרפין להורגו לבעול אבל לא להורגה דבעל לגבי אשתו קרוב הוא ועוד אמר פלוני בא על נערה מאורסה והזמנו נהרגין מהעידו שקר כי אבל אם העידו על בתו של פלוני שבעלה באונס והזמנו נהרגין על הבעול ומשלמין ממונ לנערה כי בעדותן שבעלה היו מפסדיין תוכת בתולה מבעלה. וק"ל בבבולו חותיה דרבא וכן הדין בעדים המעידין כי פלוני רבע שור כו. ואם העיד כי פלוני רבע שוריה הוא ואחר מצטרפין להורגו לרובע ולסקול השור ואסיקא פשטא רבא אדם קרוב אצל עצמו ואין אדם קרוב אצל ממונו: **מכות ב'.** בשמאר ונגשו אל המשפט ושפטוה הרי כאן ב' ב' ע"ד שקול מוסיפין עליהן עוד אחד הרי כאן ג': **אתיא.** רשע שפי פירוש כתיב הכא במלקות והיה אם צן הכות הרשיע וגו' וכתבי אשר הוא רשע למות מה דין רשע למיתה בכ"א אף רשע דמלקות

גליון הש"ס

גמרא ואין אדם קרוב אצל ממונו. עין וצמח דף ע"ב תוספות ד"ה ע"ב: תוס' ד"ה ובל וכו' ואי לאו והיה אם צן קשה לי דמ"מ אף אם לא תמיד והצדיק והרשיעו אם נכנס קר והיה אם צן הכות יסוף צן מן דמיימי צמקוס וזמנו דבבולא שם צן קשה היינו מלקות וא"כ ילף משם ללא שאין צו מעשה לוקין וממלא מיתים העדים מלקות משום לא מענה ו"ע:

מוסף רש"י

פלוני בא על אשתי. צעל שאמר צני צ"ד פלוני כ"ף הוא ואחר מצטרפין להורגו. לבעול אבל לא להורגה. דאצל אשמו פשול הוא לעדות (ושב"ם ב"ב קל"ד.) רמו לעדים וזממין שלוקין. עדי צן גרושה או עדי גלות שפטום הכתוב מדין אומה, מנין שכן לוקין ולקמה פריך מיתוס ליה מלא תענה (מכות ב.) משום דהצדיק את הצדיק כו'. גממיה, אי הצדיק והרשיעו צדיקין כאמר וצדיק ורשע צעלי דייקן, למה לו והצדיק צדיק לו לכתוב כי יהיה צ"ד צן אשמו ונגשו אל המשפט ושפטו והיה אם צן הכות, ואמרינן דמלקות לאו דתק כתיב צעדיס משעמי, עדים שקריס שהרשיעו דתיק וצלו אמריס ואיזממוס והצדיק את הגדול שהוא דתיק והרשיעו את הרשע, והיה אם צן הכות את הרשע, אם צן הכות את הרשע והיה אם צן הכות את הרשע דתק למה הזכרה כן וכי משום דתק דתיק מתחייב רשע מלקות אלא דאלי עדים (ו) (זוממין) רמזי הכא דאעדים קאי האי והיה אם צן הכות והכי קאמר עדים שהרשיעו דתיק והזמנו והצדיקו

עדים אחריוס את הצדיק והרשיעו נעשו רשעים אלו העדים הראשונים וילקו ואם אינו ענין לעדות ממונ דהא אין לוקין ומשלמין מניה ענין לצן גרושה וכיוצא צו: **לאו שאין צו מעשה אין לוקין עליו.** מאס לא תשמור לעשות וגו' והפלה ה' את מכותך וגו' [דברים כח] צללו הן הלוקין (מכות דף יג:). **מלקות צמקוס מיתה עומדת.** דכיון דעבר על אזהרת צורא ראוה הוא למות ומיתה זו קנס עליו הכתוב והרי הוא כחמת מן המיתות וכי היכי דסקילה צפני ענמה ושריפה צפני ענמה והרג צפני ענמה הו נמי מלקות כחמת מן המיתות: **אי הכי.** דהוא גופיה מיתה הוא: **אומדנא למה.** לי. דקמני צללו הן הלוקין (סס דף כב.) דאומדין אותו אם אינו יכול לקבל ארבעים מלקין אותו לפי מה שיכול לקבל: **ונקלה.** צעשה שלוקה יחא אחיך שיכה את המי ולא את המת וכיון דמית ליה צבלגה כי ממי על אידך פלגא לאו על המי הוא: **אמדורו לקבל עשרים.** וראו שאין יכול לקבל עשרים ואחת וס' יכיהו עשרים ואחת מיתת צה: **אין מנין אוסו אלא.** שמונה עשרה דמכות הראויות להשתלש בשלשה חלקים צענין שמכה שמי ידות מאחוריו ולשס מלפניו ומקרא נפקא לן צללו הן הלוקין (סס דף כב.) למחיה